

достаточно не разработан. Именно оптимальное сочетание репродуктивного и продуктивного усвоения знаний составляет суть проблемного обучения. Такое обучение побуждает людей к самостоятельному решению вопросов, формирует дидактический тип мышления.

Учитывая необходимость экономической подготовки специалистов к условиям рынка, следует расширить практику преподавания экономической теории с учетом профиля вуза.

Преподавание дисциплины с учетом будущей специальности студентов повышает их интерес к изучаемому предмету, нацеливает на более осмысленное и глубокое усвоение курса, заставляет задуматься над вопросами использования полученных экономических знаний в практической деятельности.

Преподавание политической экономии с учетом будущей специальности студентов следует рассматривать и как форму активизации

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Kyiv

ной работе студентов по изучению экономической теории. Этот процесс должен носить непрерывный характер и охватывать все стороны обучения, как в аудиторное, так и во внеаудиторное время.

Итак, формирование рыночных отношений в Украине выдвигает новые требования к подготовке специалистов. Этим обусловлена необходимость совершенствования программы курса экономической теории за счет особого внимания к проблемам рыночной экономики, особенностям переходного периода Украины. Вместе с тем, следует шире использовать такие методические приемы активизации познавательной деятельности студентов, как проблемное обучение и преподавание дисциплины с учетом профиля вуза.

Прушківська Е. В.

ПОТРЕБА РИНКУ ПРАЦІ В НОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЛЮДИНІ

Економіка України перебуває на перехідному етапі від адміністративно-командної системи до ринкової. Це складний і багатограний процес, який передбачає формування ринкових інститутів і економічної культури населення.

Однією з функцій економічної теорії є виховна, сутність якої — формування сучасного світогляду людини. Економічні перетворення, які відбуваються на сучасному етапі в українському суспільстві, ставлять перед викладачами вищої школи завдання сформувати таку робочу силу, яка відповідала б потребам сьогоденного ринку пра-

ці. Майбутні працівники повинні швидко адаптуватися і ефективно діяти в економічному середовищі, яке дуже швидко змінюється. Існуючу практику економічної освіти студентів не потрібно націлювати на викладення загальноекономічних знань і ознайомлення з конкретними видами економічної діяльності. Адже багатоманітність сучасних економічних відносин вимагає іншої організації навчального процесу.

На нашу думку, економічне навчання має бути спрямоване на розвиток у студентів економічного мислення, тобто формування розгорнутих уявлень про економічну дійсність, створення «економічної картини світогляду», яка виокремлює із оточуючого життя ті явища і відносини, які складають економічну реальність. Обмеженість знань з економічної теорії шкодить розвитку ринкової економіки не менше, ніж брак інвестицій в економіці. Практика заміни адміністративного примусу на ринкову заінтересованість виявила серйозні суперечності у формуванні ринкової економічної культури в Україні. У сучасній економіці ще чітко не сформувалися нові економічні норми і цінності, вони, переважно, суперечливі і кон'юнктурні. У відносинах між економічними суб'єктами спостерігається нечесність, прагнення до обману і наживи. Реформування економіки заважає атмосфера соціального протистояння в суспільстві, ворожості між людьми і суспільними групами.

Замінити застарілі економічні форми, за якими стоять конкретні люди, що захищають свої інтереси і чинять опір ринковим реформам, можна тільки за умови економічної свідомості значної частини населення. З наукового погляду свідомість трактується, як здатність пізнавати, відображати й узагальнювати економічну дійсність, передбачати і прогнозувати розвиток економічних процесів. Звідси випливає, що економічна свідомість людини формується двома шляхами: емпіричним (виходячи із особистого досвіду) і науковим (вивчаючи економічні явища і процеси).

Навчаючи студентів, які в майбутньому стануть робочою силою в ринковій економіці, викладачам економічної теорії необхідно сформувати освічену, конкурентоспроможну, мобільну на ринку праці особистість нового типу — «економічну людину». Поняття економічної людини, яке ввели класики політичної економії, є актуальним і в сучасних умовах. Адже ринок праці потребує людей з раціональною поведінкою, прагматичним і підприємливим характером, готовністю йти на економічний ризик та почуттям особистої відповідальності. Молоде покоління має стати свідомим та рівноправним суб'єктом на ринку праці, а також у системі соціального партнерства. Кожна людина в умовах ринку може виступати як найманий робітник, або як роботодавець. Якщо випускник у майбутньому стане тільки власником своєї робочої сили, тобто найманим працівником,

він повинен знати, що роботодавець, надаючи робочі місця та заробітну плату на ринку праці, має свої інтереси (одержання прибутку), і що соціальна рівність — це утопія. А якщо майбутній спеціаліст стане власником засобів виробництва, тобто роботодавцем, він мусить розуміти інтереси найманого робітника й бути готовим залучити його до управління підприємством. Слід підкреслити, що в обох випадках важливо, щоб майбутній працівник мав відповідні знання, аби знайти своє місце в суспільстві, сформувати стиль своєї поведінки щодо інших людей. Найманий робітник і роботодавець мають бути обізнані з питань, пов'язаних з особливостями соціальної ринкової економіки, структурою, інфраструктурою, механізмами та законами функціонування ринку.

Ринковий тип економічної культури передбачає готовність до самостійного і відповідального подолання економічних труднощів, які в людини є завжди в будь-якому суспільстві. Самостійність, розрахунок на власні сили — необхідна передумова незалежного економічного існування. Свобода й незалежність особистості можуть сформуватися не лише за умов існування приватної власності, а й на основі економічних знань, і хочеться особливо наголосити — знань у підростаючого покоління. Молодь і школярі сьогодні є надією суспільства, і мають стати рушійною силою в трансформації нашого суспільства.

Перед викладачами економічної теорії, які навчають і виховують наше молоде покоління, стоїть глобальне завдання — сформувати ринкове мислення в кожного студента і школяра. Тому вивчення основ економіки в школі необхідне, тим більше, що у школярів є живий інтерес до ринку і ринкових відносин. Економічні дисципліни в школі мають коригувати у світогляді дітей реалії «дикого ринку», елементи якого спостерігаємо в сучасній економіці України.

Узагальнюючи сказане, зазначимо, що економічні знання майбутньому суб'єкту ринку праці допоможуть:

- усвідомити необхідність постійного вибору альтернативи;
- прийняти рішення після оцінки можливих наслідків з урахуванням переваг усіх критеріїв вибору — результативності, вигідності, раціональності, соціального ефекту і т. п.;
- підвищити особисту відповідальність за те чи інше рішення.

Економічна діяльність в умовах ринкових відносин — це висока культура особистості і суспільства, яка для нас є новою. Тому розвиток ринкової системи господарювання об'єктивно формує новий, ринковий тип економічної культури і мислення людей.